

Prikaz novog skraćenog izdanja Univerzalne decimalne klasifikacije za područje religije te usporedbe s prvim hrvatskim srednjim izdanjem Univerzalne decimalne klasifikacije

Silaj, Kristina

Source / Izvornik: **Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 2016, 59, 217 - 229**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:203:679334>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

Nacionalna i sveučilišna
knjižnica u Zagrebu

Repository / Repozitorij:

[National and University Library in Zagreb Repository](#)

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**PRIKAZ NOVOG SKRAĆENOG IZDANJA UNIVERZALNE
DECIMALNE KLASIFIKACIJE ZA PODRUČJE RELIGIJE TE
USPOREDBE S PRVIM HRVATSKIM SREDNJIM IZDANJEM
UNIVERZALNE DECIMALNE KLASIFIKACIJE**

OVERVIEW OF THE NEW CROATIAN ABRIDGED EDITION OF
THE UNIVERSAL DECIMAL CLASSIFICATION FOR THE
RELIGION AND THEIR COMPARISON WITH THE UDC FOR
THE RELIGION OF THE FIRST CROATIAN MEDIUM EDITION

Kristina Silaj

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
ksilaj@nsk.hr

UDK / UDC 025.45UDC:2

Stručni rad / Professional paper

Primljeno / Received: 20. 12. 2015.

Sažetak

U radu je ukratko prikazana nova shema Univerzalne decimalne klasifikacije za religiju koja se u knjižničnoj praksi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu primjenjuje od siječnja 2015. godine. U klasificiranju religije prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji sada i prije nove prakse, koja se radi prema skraćenom izdanju UDK, način klasificiranja je u velikoj mjeri različit. U prvom hrvatskom srednjem izdanju UDK 80 posto oznaka pripadalo je kršćanstvu i svim temama koje se vežu uz tu religiju, a otprilike 20 posto drugim nekršćanskim religijama. U novom izdanju postotak je proporcionalno različit, otprilike 20 posto UDK pripada kršćanstvu, a proširena je klasifikacija drugih nekršćanskih religija, posebno judaizma, islama, budizma i drugih religija i vjera čiji opseg sada zauzima gotovo 80 posto. Novi UDK knjižničarima je pored izazova donio i puno klasifikacijskih prednosti. Prednosti se odnose na raspon različitih tema koje pojedine publikacije obrađuju u praksi, a koje

su raznovrsne. Prilagođavanjem tema religijama lakše je odrediti sadržaje i to je jednostavnije i jasnije nego u starijem izdanju UDK koji je najširim izborom tema pokrивao kršćanstvo. Tako nove tablice otvaraju više prostora za druge religije i njihove specifičnosti.

Ključne riječi: religija, klasifikacija prema UDK, Univerzalna decimalna klasifikacija, skraćeno izdanje UDK, hrvatsko srednje izdanje UDK

Summary

The article describes new scheme of the Universal Decimal Classification for the religion which is present in the classification of National and University Library in Zagreb (Croatia) from the beginning of the 2015. Classification of religion according to the abridged edition of the UDC is more different from the previous medium edition. In the first Croatian medium edition 80% percentaged of the classification comprehended religion and all other topics conected with religion and aproximately 20% (but possibly less than that) comprehended to all others topics and non-christian religions. In new abridged edition only 20% of the UDC comprehends topics conected with christianity (maybe little more than that),

Otherwise classification of the other religions (specially Judaism, Islam and Buddhism) but also all other religions is broaden and they now comprehends aproximately more than 70%. New abridged edition of the UDC caused many advantages but also many problems to the librarians. Range of topics present in publications which are object of classification is more different, more specific. Adaptation of different topics to the religions is more easier to devide themes than it was in the medium edition which was specific only for the christianity. New abridged edition of the UDC opens new space for the other religions and opens librarianship even to the international religion dialogue.

Keywords: religion, classification according to UDC, Universal Decimal Classification, abridged edition, Croatian medium edition of the UDC

Uvod

U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu prije uporabe novog, prvog hrvatskog skraćenog izdanja Univerzalne decimalne klasifikacije, priređenog na temelju *Master Reference Filea* (MRF) iz 2011., građa se klasificirala prema prvom hrvatskom srednjem/standardnom izdanju Univerzalne decimalne klasifikacije, priređenog na temelju *Master Reference Filea* iz 1998. godine. U ovom radu ne uspoređuju se prvo hrvatsko izdanje UDK priređeno

na temelju MRF-a iz 1998. i prvo hrvatsko UDK Online (potpuno/standardno) izdanje priređeno na temelju MRF-a iz 2011. S obzirom da skraćeno izdanje MRF-a iz 2011. sadrži 10 000 oznaka, a srednje izdanje MRF-a iz 1998. sadrži 70 000, svjesni smo da ta činjenica otežava usporedbu ta dva izdanja, ali usporedba je samo dio rada koji se većinom odnosi na analizu novog skraćenog izdanja UDK i skupine 2 *Religija. Teologija*.

Glavna i odgovorna osoba za najveće promjene vezane uz razradu skupine 2 *Religija, Teologija* te za najveće promjene u toj skupini koje su se dogodile 1999. godine, odnosno koje su stupile na snagu 2000. godine je Vanda Broughton. V. Broughton navodi da se reviziji skupine 2 *Religija. Teologija* pristupilo s namjerom da se cijela skupina preoblikuje prema pravilima fasetne klasifikacije. Cijeli postupak razrade skupine 2 *Religija. Teologija* trajao je ukupno 7 godina. UDK Konzorcij svake godine objavljuje dokument *Izmjene i dopune UDK (Extensions and Corrections to the UDC)* s tekstovima koji objašnjavaju postupke i razloge uvođenja promjena u sustav. Broj ukupno izvedenih promjena je 2397.

Tablice za religiju i teologiju konceptualno i strukturalno prate Blissovu bibliografsku klasifikaciju (BBC), premda nisu izravno izvedene iz te klasifikacije. Kako piše V. Broughton u svom članku *Klasifikacija za 21. stoljeće: načela i struktura Blissove bibliografske klasifikacije*: „Mnogim su čitateljima poznate ideje i djela H. E. Blissa te njegov sustav klasifikacije znan kao Blissova bibliografska klasifikacija. Ta shema, objavljena između 1935. i 1953., usvojena je u mnogobrojnim akademskim, znanstvenim i specijalnim knjižnicama, ponajprije u Velikoj Britaniji i državama Commonwealtha, te je vrlo cijenjena zbog znanstvenog pristupa znanju i dokumentima te čvrstih teorijskih načela na kojima počiva njezina struktura.“¹ Vanda Brighton piše da su „u novim tablicama obuhvaćeni svi aspekti suvremene klasifikacijske teorije – stroga i logička analiza u fasete i njihove podjele, uspostavljanje konzistentnog i predvidljivog redoslijeda navođenja obrnutim redanjem, teorijski bezgranične mogućnosti izrade predmetnih oznaka, korištenje retroaktivnih oznaka bez potrebe za fasetnim indikatorima i znatno pojednostavljenje samoga procesa izrade klasifikacijskih oznaka.“²

Ovim izmjenama stavile su se van snage oznake iz skupine 2 *Religija. Teologija* koje su se koristile do ove revizije (što je izuzetak u korištenju revidiranih skupina).

¹ Broughton, Vanda. Klasifikacija za 21. stoljeće : načela i struktura Blissove bibliografske klasifikacije. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 44, 1/4(2001), 38-51.

² Isto.

1. Pregled cijele skupine 2 *Religija. Teologija*

Religija kao pojam i vjerovanje općenito civilizacijski je pojam koji se odnosi na prirodu čovjeka da nekome vjeruje te obuhvaća i njegovo pravo da vjeruje kako intuitivno želi i kako hoće. Vjerovanje, vjera i religija ne mogu obuhvaćati sve pojedince zbog njihove spoznajne različitosti i prava filozofskog izbora da religiju jednostavno ne prihvaćaju, odnosno da su po svome izboru ateisti ili agnosticici. Međutim, važnost religije u ovome trenutku je neizbježna jer ukazuje na više od čovjekova egzistencijalna postojanja, dakle ukazuje na kulturnu i društvenu nadgradnju te veliku prisutnost svjesnog prakticiranja različitih religija u svim društvima. Posebnost i različitost religija bjelodana je, zanimljiva i neosporna te je novi skraćeni pregled UDK tablica sustavno iznio i specificirao religijske pojmove sasvim detaljno. Dakle, UDK tablice vezane uz religiju osmišljene su zbog važnosti same religije kao vokacije za čovjeka i društvo te njezine prisutnosti u duhovnom i društvenom životu mnogih osoba u svijetu.

Cijela skupina 2 *Religija. Teologija* u hrvatskom skraćenom izdanju UDK iscrpno obrađuje teme iz područja religije i teologije počevši od teorije i filozofije religije, prirode religije i fenomena religije koji je obilježio povijest svijeta pa sve do pojmova koji se odnose na važnost svjedočenja religije kao civilizacijskog fenomena, zatim osoba koje se pojavljuju u religijama, različitih vjerskih aktivnosti i religijskog djelovanja te prakticiranja vjere. Posebno su obuhvaćena različita bogoštovlja i kultovi te obredi i ceremonije i različiti procesi u religiji. Zatim je klasifikacijski razrađena crkvena organizacija i uprava i naposljetku je klasificiran popis religijskih sustava, religija i vjera kroz povijest.

Primjena novih UDK tablica iz područja religije i teologije u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici uvedena je početkom 2015. godine. S početkom primjene došlo je i do različitih dilema te će u praksi klasifikacije UDK u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici doći i do ispravaka i do promjena, ne zbog toga što bi cijeli posao bio eksperimentalan nego zbog toga što se tijekom prakse došlo do novih mogućnosti i rješenja te su se kroz primjenu klasifikacije te stručna savjetovanja pojmovi razjasnili.

1.1. *Specijalne pomoćne oznake*

Nove pomoćne tablice UDK u potpunosti su fasetizirane i temeljene na općim načelima fasetne analize i redoslijeda navođenja koji vrijedi u suvremenoj teoriji fasetne klasifikacije. Faseta općenito označuje sve podskupine

jednog temeljnog razreda; u fasetnoj klasifikaciji svaka skupina razreda ima neke zajedničke značajke i tvori kategoriju. Fasete su, dakle, atributi koji se koriste za grupiranje pojmova prema njihovoj prirodi. Fasetna analiza je analiza pojmova u nekom predmetnom području s ciljem da se otkriju fasete koje odgovaraju tom predmetnom području, a fasetna klasifikacija je klasifikacijski sustav za svrstavanje pojmova u niz faseta i sastavljanje sustava za označavanje nekog predmeta kombinacijom faseta.

Specijalne pomoćne tablice iz skupine 2 *Religija. Teologija* primjenjive su na cjelokupnu klasifikaciju područja religije i teologije i mogu se koristiti u međusobnim kombinacijama koliko god to zahtijeva sadržaj dokumenta (nazivom *special auxiliaries*, tj. specijalne pomoćne oznake ili tablice, označuju se tablice koje su primjenjive na cijelu skupinu unutar koje postoje, ali ne mogu se primijeniti na druge glavne skupine ukoliko nisu blisko povezane s početnom glavnom skupinom). Oznake u specijalnim pomoćnim tablicama spajaju se uz pomoć spojnice (*hyphen*), a mijenja se početna oznaka za pojedinu religiju. Osnovnoj oznaci za pojedinu religiju moguće je dodati više od jedne pomoćne oznake u padajućem nizu. Sve specijalne pomoćne oznake nižu se prije općih pomoćnih oznaka za mjesto, oblik, vrijeme, narod i jezik. Pomoćne tablice unutar skupine 2 izgledaju drukčije od prethodne inačice tablica. Temeljni razlog leži u tome što pomoćne tablice više ne sadrže (ili većinom ne sadrže) složene pojmove.

Stručno područje religije kao dio sadržajne obrade specifično je i vrlo zanimljivo područje koje obuhvaća različite teme protkane svim nijansama religije i religije kao znanosti. U skraćenom izdanju UDK tablica glavnina UDK brojeva podijeljena je na dva osnovna dijela: prvo – specijalne pomoćne oznake koje obuhvaćaju 8 dijelova, te drugo – religijske sustave, religije i vjere koje obuhvaćaju 9 potpodjela.

Specijalne pomoćne oznake iz prvog dijela obuhvaćaju specijalne pomoćne oznake od UDK broja 2-1 (*Teorija i filozofija religije. Priroda religije. Fenomen religije.*) do broja 2-188.7 *Pakao. Podzemni svijet. Had. Šeol*. U navedenim stručnim oznakama pokrivene su najrazličitije teme religije, počevši od svetosti (2-13), atributa Boga, bogova (2-144), anđela i angelologije (2-167.2), vjere (2-184), problema grijeha i zla (2-185.3) pa do, na primjer, neba ili raja (2-188.5).

Drugi dio naslovljen je *Svjedočenje religije* (2-2) i u praksi je korišten za vjerska svjedočanstva osoba koje su o tome pisale ili o kojima je u vidu svjedoka vjere pisao netko drugi. U tome dijelu nalaze se brojevi od 2-22 za ukazanja ili objave vjere, brojevi za komentare svetih djela (2-254), interpretativna djela (2-256), mitove i legende (2-264), kritička djela (2-27), tumačenje

i razumijevanje (npr. *Biblije*, npr. *Pouke iz Biblije* 2-277) te se ovdje nalaze i brojevi za katekizme, molitvenike, misale i brevijare (ne navodimo njihove brojeve), dogmatiku (2-284), a taj dio tablica završava s brojem UDK 2-29 koji označuje religijsku, vjersku literaturu. Sve ove navedene brojeve možemo kombinirati s brojevima za sve religije, koje će kasnije biti analizirane, tako da broj za religiju, npr. kršćanstvo (27), umetnemo prije teme (odnosno specijalne pomoćne oznake) koju obrađujemo. Na primjer, ako je predmet vjera-kršćanstvo UDK je 27-184 te je broj za kršćanstvo umetnut prije drugog dijela oznake za vjeroispovijest. Isto možemo učiniti i s oznakom za spasenje ili soteriologiju u kršćanstvu, UDK 27-185.5 odnosi se na spasenje u kršćanstvu. Sve druge religije možemo klasificirati na identičan način.

Treći dio tablica obuhvaća *Osobe u religiji* (2-3). Prvi broj 2-31 odnosi se na osnivača, utemeljitelja, središnju osobu vjere, npr. u budizmu (24) 24-31 Buddha, u kršćanstvu (27) 27-31 Isus Krist i u islamu (28) prorok Muhamed 28-31. Ovdje se još nalaze brojevi za proroke, mučenike, askete, pustinjake, fakire, svece, gurue, karizmatike, čarobnjake, vračeve i dr.

Četvrti dio tablica odnosi se na *Vjerske aktivnosti. Religijsko djelovanje. Prakticiranje vjere* (2-4). Ovaj sustav brojeva počinje s moralnom teologijom ili moralnim ponašanjem (2-42) te završava s UDK brojem 2-48 *Primatelji pastoralne skrbi. Društveni tipovi i skupine*. Ovdje su obuhvaćena područja socijalne teologije, društveni običaji i prakse, društvenog ponašanja u pojedinoj religiji, zatim hrana i pravila prehrane, brojevi za higijenu i izgled, spolne odnose, spolnu aktivnost, brak i obitelj te ljubav prema bližnjemu, dušobrižničke aktivnosti i religijsko obrazovanje.

Peti dio tablica naslovljen je *Bogoštovlje u širem smislu. Kult. Obredi i ceremonije* (2-5). Ovdje ćemo izabirati brojeve koji se odnose na sveta mjesta, religijska mjesta, ali i ekleziologiju. Ovdje također nalazimo brojeve za predmete u vjerskom obredu, propovjedaonice, oltare, relikvijare, ali i pomoćna sredstva u molitvi, npr. krunicu. Tekstovi o molitvi kao izvorištu svake religije također se označuju iz ovoga dijela tablica. Fizički obredi i ceremonije kao dijelovi svake religije ovdje pronalaze svoje mjesto, npr. klanjanje, post, pomazanje i dr. U okviru ovoga dijela obuhvaćeni su vjerski obredi prema svrsi, kao što su ispovijed, pokajanje, pokora, oprost grijeha, očišćenje i blagoslov, ali i sakramenti te egzorcizam. Brojevi za razdoblja života od rođenja, preko djetinjstva i mladosti te zaruka i braka, ali i smrti te pogrebnih ceremonija i obreda također su obrađeni u ovome dijelu. Posebno važni i česti UDK brojevi koji se još ovdje nalaze su brojevi za duhovni život (2-558) koji se odnose na etape duhovnog života, a taj broj također označuje i inicijaciju, krštenje,

potvrdu, zaređenje i isključenje. Duhovnost je specificirana u brojevima za beatifikaciju i kanonizaciju. Hodočašća su također unutar ovoga dijela. Treba istaknuti još jedan čest i važan UDK broj iz ovoga dijela, a to je UDK 2-58 koji obuhvaća kontemplaciju i religijska razmatranja, poseban teološki žanr koji je vrlo popularan kao oblik vjerske literature ne samo u Hrvatskoj nego i šire u Europi. Broj se najčešće koristi upravo za teološke meditacije, ali često i u kombinaciji s drugim brojevima (ovisno o temi, npr. ako je tema Blažena Djeвица Marija stavit ćemo broj u suodnos s brojem za Blaženu Djevicu Mariju).

Šesti dio tablica (2-6) su *Procesi u religiji*. Ovdje su posebno važna dva broja. Prvi UDK broj (2-65) obuhvaća usporedbe religija i komparativne religije, a drugi važan broj (2-67) odnosi se na odnose među vjerama ili odnose s društvom uopće (religija i društvo) te na vjerske slobode i ekumenizam.

Crkvena organizacija i uprava (2-7) sistematski daju prikaz brojeva hijerarhije vjerskih službenika, od svećenika, biskupa, kardinala i pape do vjernika laika. Ovdje se također nalaze brojevi za organizacijski ustroj vjere, odnosno religije, od nadbiskupije, biskupije do župe. Treba također istaknuti brojeve za religijske vjerske organizacije, vjerska društva i udruge te UDK brojeve za crkvene redove, samostanske redove i redovništvo. Ovaj dio također uključuje brojeve za misije, misionare, ali i evangelizaciju općenito.

Unutar osmog dijela, koji je naslovljen *Religije prema različitim svojstvima* (2-8), dva su česta i važna broja. Prvi broj (2-84) odnosi se na religije u odnosu na državu (također 322), a taj broj također obuhvaća odnos religije i politike, tj. odnos crkve i države. Drugi važan broj je UDK broj 2-87, a označuje vjerske raskole i hereze.

2. Glavne tablice

Od 2000. godine provela se potpuna revizija skupine 2 koja je tu skupinu promijenila u potpuno fasetnu, a u isto su vrijeme oznakama koje su poništene dodijeljena nova značenja.

Glavne tablice donose detaljan pregled UDK brojeva za sve svjetske vodeće religije kroz povijest i suvremenost. Pregled religija iscrpan je i detaljan te su temeljito obuhvaćeni svi detalji koji opisuju specifičnost pojedinih religija. Točnost i iscrpnost kakvom su tablice složene poput riješene križaljke podrazumijeva iscrpnu i olakšanu primjenu tablica u praksi sadržajne obrade u odnosu na uporabu prijašnjih tablica.

Glavne tablice odnose se na *Religijske sustave. Religije i vjere* (21/29). Na samom su početku navedene *Pretpovijesne religije. Religije prvobitnih društvenih zajednica* (21), slijede *Religije porijeklom s Dalekog istoka* (22) te *Religije porijeklom s Indijskog potkontinenta. Hinduizam u širem smislu* (23). *Hinduizam u užem smislu* (233) daje slijed tema od svetosti u hinduizmu preko prakticiranja hinduizma do bogoštovlja i obrednih praksa te posebno označenih hinduističkih hramova.

Budizam (24) specificiran je od Buddhé, prirode čovjeka u budizmu, smrti, životu poslije smrti, budističkih svetih knjiga pa do budističkih svetaca i oznaka za sve druge oblike budizma (npr. lamaizam, japanski budizam i zen budizam). Slijede (25) *Drevne religije. Manji kultovi i religije* gdje ćemo pronaći UDK brojeve za religije drevnog Egipta, religije Mezopotamije, babilonske i asirske religije pa sve do religija klasične antike, rimske i grčke religije, slavenske religije te vudu i druge religije. *Židovstvo* (26) sljedeća je religija koja donosi sve najvažnije za judaizam. Prvo, glavne religijske knjige za židovstvo kao što su *Tora, Hebrejska Biblija, Talmud* i dr. Zatim su ovdje označeni dijelovi koji se odnose na židovsku vjersku praksu i židovske običaje te bogoštovlje u židovstvu i obrednu praksu. Sinagoge kao židovski hram posebno su izdvojene. Ovdje su još sakramenti u židovstvu, npr. obrezivanje i bar micva te židovske svetkovine i svečanosti (npr. Roš hašana i Jom kipur). Židovski misticizam posebno je izdvojen, a židovstvo završava s njegovim različitim oblicima (npr. židovstvo Sefarda ili ortodoksno židovstvo).

Kršćanstvo (27) najšire je obrađena religija čak i u ovom novom skraćenom izdanju UDK. Svjetski najraširenija religija započinje s brojevima za teologiju, ali i teologe (jer tako koristimo u praksi UDK 27-1). Slijede brojevi za *Bibliju* (27-23), korišteni zajedno, ali i odvojeno kao *Novi zavjet* i *Stari zavjet* uz koje se u praksi redovito koristi i broj za prijevode *Biblije* (27-234). UDK broj 27-27 koristi se za biblijsku hermeneutiku, dakle za kritička djela, uvode u *Bibliju*, proučavanje *Biblije*, komentare i tumačenja. Isus Krist (27-31) posebno je označen, a slijede brojevi za Svetu obitelj, Josipa i Djevicu Mariju te za kršćanske svece (27-36). Kršćanska praksa označena je s UDK brojem 27-4, a slijede brojevi za crkve, svetišta, katedrale te općenito ekleziologiju (27-523). Dalje su opisani sakramenti u kršćanstvu, svetkovine i svečanosti u kršćanstvu (npr. Božić, Uskrs) te svećenstvo, redovništvo i redovnici. Povijest kršćanstva (27-9) i povijest Rimokatoličke crkve (272-9) posebno su označeni. U brojevima 271/279 označene su kršćanske crkve i vjerske pripadnosti.

Tako ovdje tablice započinju s istočnom crkvom i istočnim kršćanstvom gdje su obuhvaćene Ruska pravoslavna crkva, Srpska i Grčka pravoslavna crkva. Poseban status ima Grkokatolička crkva, ali i npr. Armenska apostolska crkva te Koptska pravoslavna crkva.

Zapadno kršćanstvo označeno je brojevima 272/273. Katolička crkva označena je brojevima 272/273, ali Rimokatolička crkva, odnosno Katolička crkva rimskog obreda nalazi se na UDK 272. U daljnjim brojevima specificirane su potpodjele unutar Katoličke crkve, npr. Katekizam Rimokatoličke crkve, euharistija, odnosno misa u Katoličkoj crkvi po rimskom obredu, celibat, rimokatoličko misionarstvo te hijerarhija crkvenih službenika, od pape, svećenika do rimokatoličkih redovnica. Slijede nerimokatoličke episkopalne crkve koje počinju s UDK 273, a završavaju s brojem 279.99 koji označuje sekte u njemačkom protestantizmu. Ovdje je posebno važno istaknuti UDK 274/278 koji označuje protestantske crkve koje uključuju i čisti protestantizam, puritance, reformirane crkve, baptiste, metodiste i dr. Nastavljaju se brojevi za suvremene kršćanske pokrete i crkve (279) koji uključuju posebne UDK brojeve za adventiste, pentekostalne crkve, mormone, Jehovine svjedoke i dr.

Islam (28) je jedna od svjetski najraširenijih religija, a njegova potpodjela obuhvaća *Kuran* (28-23), tumačenje *Kurana* (28-25), proroka Muhameda (28-31) te sve važnije tematske blokove vezane uz islam kao što su šerijat, društveno ponašanje muslimana, islamsko bogoštovlje, džamije te oblici bogoštovlja. Svetkovine i svečanosti te blagdani u islamu (kao što su Kurbanbajram te Ramazanski bajram) posebno su označeni (28-56). Hadž, odnosno hodočašće u Meku (28-57) posebno su izdvojeni, a također su istaknuti i muslimanski svećenici, imami i mule (28-722). Unutar tablica prisutna je još potpodjela na sunite, odnosno sunitski islam te šijite, odnosno šijitski islam, ali se tu još nalazi i muslimanski misticizam sufizam, također, naravno, unutar islama.

Skraćeno izdanje UDK za religiju završava s UDK brojem 29 naslovljenim *Suvremeni duhovni pokreti*. Ovdje tematski pripadaju pojmovi koji se odnose na ateizam, agnosticizam, odsutnost religije, sekularizam, neopaganizam, nereligioznost, a ovdje su također i UDK brojevi za scijentologiju (299.93) i *New Age* (299.94).

2.1. Problemi novog izdanja UDK te razlike između starijeg i novijeg izdanja UDK

U nastavku su izloženi problemi i različitosti novog, skraćenog izdanja UDK (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Zagreb, 2013.), priređenog na temelju *Master Reference Filea* iz 2011., u usporedbi s Univerzalnom decimalnom klasifikacijom, prvo hrvatsko srednje/standardno izdanje, priređeno na temelju *Master Reference Filea* iz 1998. (Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb, 2005.), u stručnom području religije (2).

U klasificiranju religije prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji sada i prije novije prakse koja se radi prema skraćenom izdanju UDK, način klasificiranja u velikoj je mjeri različit. Dok je u prvom hrvatskom srednjem izdanju više od 80 posto UDK pripadalo kršćanstvu i svim temama koje se vežu uz tu religiju, a manje od 20 posto drugim nekršćanskim religijama, u novom izdanju postotak je proporcionalno različit, dakle otprilike 20 posto UDK brojeva pripada kršćanstvu, a proširena je klasifikacija drugih nekršćanskih religija, posebno judaizma, islama, budizma, ali i drugih religija i vjera čiji opseg sada zauzima više od 70 posto. S obzirom na društvene i političke okolnosti u kojima živimo to se čini opravdanim, uostalom u Hrvatskoj, Velikoj Britaniji, Francuskoj, Njemačkoj, Europi općenito, kroz odnos prema religijama vrednuje se i ocjenjuje društveni odnos prema temeljnim ljudskim pravima. UDK izdanje UDK Konzorcija iz Londona parametar je za klasifikaciju novog, skraćenog izdanja UDK te se u novoj klasifikaciji religije očito odražava i zapadni suvremeni socijalni odnos prema religijama i vjerovanju koji je znatno drugačiji u Velikoj Britaniji nego npr. u istočnoj ili jugoistočnoj Europi (npr. Poljska, Italija, Hrvatska i dr.).

Ovakav postupak revizije doveo je do mnogih problema u praksi jer se dogodilo da se jedna oznaka istovremeno koristi u različitim značenjima. Nacionalna i sveučilišna knjižnica uspostavila je sustav veza kako bi se korisniku pojasnilo kakva je veza između stare i nove oznake te kroz koji je postupak pojedina oznaka (ili samo njezin opis) prošla i u koju se svrhu danas koristi.

U nastavku rada analizirani su primjeri koji obuhvaćaju podudaranja i razlike između starijeg i novijeg izdanja UDK te su navedeni i primjeri iz prakse.

U novom, skraćenom izdanju UDK broj 21 označuje *Pretpovijesne religije. Religije prvobitnih društvenih zajednica*. Međutim, 21 u starijem izdanju

označuje *Prirodne religije. Teodiceje. De Deo (o Bogu općenito i specificirano). Racionalnu teologiju i racionalnu filozofiju. Biblija* se u skraćenom izdanju nalazi pod brojem 27-23 i njezina je klasifikacija sasvim pojednostavljena, dok se u starijem izdanju nalazi pod UDK brojem 22 i klasificirana je do posljednjih detalja. S obzirom na to kakvo značenje *Biblija* ima u povijesti, religiji i književnosti to je i razumljivo. Međutim, problem bi bio manji da UDK broj 22 u skraćenom izdanju ne označuje *Religije porijeklom s Dalekog istoka*. Tako u praksi trenutačno na knjižničnim policama dolazi do velike konfuzije i pomutnje. Različiti pojmovi i teme nalaze se, naime, na istome mjestu, a u tome slučaju nema govora o pravilnoj klasifikaciji. No, vratimo se ipak kršćanstvu. U starijim tablicama kršćanstvo se nalazi u rasponu UDK broja 23/28. Taj broj i individualno označuje kršćanstvo i kršćansku religiju. Broj 23 je dogmatska teologija, 24 je praktična teologija, 25 pastoralna teologija, 26/28 označuje kršćansku crkvu općenito, opću povijest crkve, kršćansku pripadnost. Broj 26 je, dakle, kršćanska crkva općenito, 27 je opća povijest kršćanske crkve, a 28 kršćanske crkve, sekte i vjerska pripadnost. U novom, skraćenom izdanju UDK kršćanstvo se nalazi na broju 27, što se podudara s kršćanstvom kao religijom (UDK skraćeno izdanje kršćanstvo ima na broju 27), ali i s općom poviješću kršćanske crkve i to je jedna od rijetkih podudarnosti. Npr. u skraćenom izdanju broj 27-9 označuje povijest kršćanstva jer se zaseban broj za religiju 2-9 može kombinirati i s glavnim brojevima drugih religija, a 2-9 označuje povijest vjere, religije, vjerske zajednice ili crkve. Ali, npr. broj 23 u skraćenom izdanju označuje religije porijeklom s Indijskog potkontinenta, hinduizam u širem smislu. Broj 24 (u starijem izdanju praktična teologija) u novom izdanju UDK označuje budizam, što je ponovno znatna razlika. Broj 25 (u starijem izdanju pastoralna teologija) u novijem izdanju označuje drevne religije i manje kultove i religije. Broj 26 u starijim tablicama znači kršćansku crkvu općenito, a u novom, skraćenom izdanju UDK označuje židovstvo i judaizam. Nesporazumi postoje i vezano uz islam koji je u starijim tablicama na broju 297, a u novijem izdanju na UDK 28. Problem je u tome što je u starijim tablicama na broju 28 sadržaj koji se odnosi na kršćanske crkve, sekte i vjersku pripadnost. Sve nabrojano stvara velike probleme u knjižničarskoj praksi, na knjižničnim policama. Zasad samo donekle nema problema u oznakama za suvremene duhovne pokrete koji su u skraćenom izdanju na broju 29, a na taj se broj u starijim tablicama referiraju uglavnom nekršćanske religije. Međutim, u novom izdanju pod brojem 29 naći ćemo i

npr. ateizam, sekularizam i dr. Tako da ni ovdje ne možemo govoriti o podudaranju ili dosljednosti. Još bismo mogli napomenuti klasifikaciju vezanu uz Katoličku crkvu. U starijim tablicama Rimokatolička crkva (Zapadna crkva) nalazi se na broju 282. Broj 282 u novim tablicama pokriva sadržaj koji se odnosi na sunite, sunitski islam, što je potpuno različito. U novom, skraćenom izdanju UDK Rimokatolička crkva (Katolička crkva rimskog obreda) nalazi se na broju 272. No, moramo napomenuti da na UDK broju 272 u starijim tablicama imamo vjerske progone i mučenike.

Vezano uz terminologiju korištenu u skupini 2 ona nije zahtjevnija za knjižničara i stručnjaka kojem je zadatak kvalitetno razvrstati religijske pojmove. Religijski pojmovi su jasniji ukoliko se koristi kvalitetna referentna literatura. Činjenica je da se neki pojmovi iz različitih religija ne podudaraju potpuno u značenju, ali se uvrštavaju u istu skupinu. Međutim, analizom teksta i kontekstom drugih dodanih UDK brojeva dolazi se do točnog pojma.

No, neosporno je da je novi UDK knjižničarima uz probleme donio i puno klasifikacijskih prednosti. Prednosti se odnose na raspon različitih tema koje pojedine publikacije obrađuju u praksi, a koje su najraznovrsnije. Prilagodavanjem tema religijama lakše je razvrstati sadržaje, konkretno ih diferencirati, a to je jednostavnije i jasnije nego u starijem izdanju UDK koji je najširim izborom tema pokrivaio samo kršćanstvo. Tako nove tablice otvaraju više prostora za druge religije i njihove specifičnosti. Vodeće svjetske religije u klasifikaciji su zastupljene zajedno što iziskuje poznavanje religija i običaja iz prostora drugih religijskih kultura. Zajedništvo različitih kultura i religija, a posebno njihova zajednička molitva, ako nije sa zlom namjerom, preduvjet je, naime, mira u svijetu. Tako možemo zaključiti na kraju da je novo izdanje Univerzalne decimalne klasifikacije poslužilo svojoj svrsi i ima smisla te se nadamo da će zaživjeti u praksi. U izradu i prijevod skraćenog izdanja UDK uloženi su velik, sustavan, sistematski klasifikacijski trud, a za područje religije, s obzirom na to da su tablice sasvim drugačije, vlada velik interes među knjižničarima te su mnogi knjižničari zatražili neka objašnjenja vezana uz samu klasifikaciju religije.

Zaključak

Klasifikacija religije u skupini 2 *Religija. Teologija* zahtijeva dobro poznavanje religijskih pojmova te kvalitetno obrazovanje iz stručnog područja religija. U izradi novog, skraćenog izdanja Univerzalne decimalne klasifikacije, priređenog na temelju *Master Reference Filea* iz 2011. godine, klasifikatori su željeli izraziti pojmove iz svjetskih religija bez inzistiranja na važnosti pojedinih vjeroispovijesti. Međutim, ipak su najdetaljnije klasificirane tablice za kršćanstvo, judaizam, islam i budizam koje su vodeće svjetske religije.

U poplavi suvremenih religijskih tekstova teško je točno izraziti sadržaj i ponekad se i klasifikator mora zamisliti. Činjenica je da su nove tablice kroz svoju složenost pronašle put da klasifikacija bude autentična te nov sustav klasificiranja pomaže klasifikatoru, ali i svim knjižničarima koji UDK oznake koriste u radu.

LITERATURA

Univerzalna decimalna klasifikacija : skraćeno izdanje / urednica Lidija Jurić Vukadin. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2013.

Univerzalna decimalna klasifikacija : prvo hrvatsko srednje izdanje. Dio 1 : Društvene i humanističke znanosti / urednica Lidija Jurić Vukadin. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2005.

Broughton, Vanda. Klasifikacija za 21. stoljeće : načela i struktura Blissove bibliografske klasifikacije. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 44, 1/4(2001), 38-51.

McIlwaine, I. C. Univerzalna decimalna klasifikacija : upute za uporabu / prevela Jelica Leščić. Lokve : Benja ; Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica ; Osijek : Filozofski fakultet, 2004.

Univerzalna decimalna klasifikacija : priručnik / Tatjana Kovač ... [et al.]. Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2006.